

13 mars 2017

Statens beredning för medicinsk och
social utvärdering, SBU

FSS synpunkter på SBU:s planerade forskningsöversyn inom områdena missbruk, funktionsnedsättning, äldreomsorg samt försörjningsstöd som sker inom ramen för socialtjänsten och LSS

SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, har bitt om synpunkter på ett nytt projekt om vilken forskning som finns gällande verksamhet som sker inom ramen för socialtjänst och LSS inom områdena missbruk, funktionsnedsättning, äldreomsorg samt försörjningsstöd. Syftet med SBU:s nya projekt är att undersöka var det finns tillförlitlig sammanställd forskning (i form av systematiska översikter) och peka på områden där ytterligare forskning behövs. Projektet är planerat att pågå till årsskiftet 2017/ 2018 då en rapport kommer att publiceras.

Inför det arbetet har SBU bitt om FSS synpunkter på relevansen och aktualiteten i de föreslagna områdena, samt bitt om fler exempel på bedömningsmetoder eller insatser.

GENERELLA MEDSKICK

FSS Inleder med några generella medskick som var svåra att placera in under något viss domänområde:

Effekterna av Hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande arbete

Det finns ett antal studier som ger stöd att olika hälsofrämjande och rehabiliterande åtgärder leder till positiva effekter vad gäller t ex fysiska och kognitiva funktioner. Inom kommunal vård och omsorg behöver vi bättre kunskap om vilka de mest effektiva metoderna är och hur de ska utformas för att nå positiva effekter för individen. Det finns många studier av hög kvalitet som indikerar att hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande åtgärder kan ha goda effekter för den enskildes hälsa och välmående. Det är därför angeläget att den kunskapen får spridning och leder till praktisk nytta för medborgarna. Det finns dock alltid en översättningsutmaning med att ta resultat från en studie till en ordinarie verksamhet och därför måste studier genomföras direkt i ordinarie verksamheter för att kunna ge stöd för beslut om arbetsätt.

Förlust av oberoende är i sig även en riskfaktor för framtida aktivitetsbegränsningar och ökade vård och omsorgsbehov. Därför är viktiga forskningsområden att bättre förstå den processen och hur beroende av hemtjänst kan motverkas/minska samt hur aktivitetsförmåga, delaktighet och hälsa kan optimeras för de som är beroende av hemtjänst.

IBIC

Nu införs Individens behov i centrum (IBIC) nationellt som kan ge en grund för att bättre utgå från individens behov. IBIC kan därmed ge en grund för evidensbaserad praktik men metoden i sig saknar veterligen evidens då den är så ny. Vi vet inte om och i så fall vilka effekter den nya metoden leder till för individen. Det skulle det behövas stora nationella studier som jämför olika sätt som IBIC implementeras på för att ta reda på hur individens hälsa och välmående påverkas. Även

kostnadseffektivitet måste belysas då det är en av de principer som ska vägleda prioriteringar. Det är därför viktigt att studera.

Individens behov i centrum (IBIC) är det begrepp som används oavsett ålder och funktionsnedsättning. IBIC har ersatt ÅBIC. Föreslår därför att ni använder begreppet IBIC genomgående.

IBIC är ett målinriktat arbetssätt som omfattar handläggning och uppföljning av behov och insatser men även genomförande av insatser. IBIC kan även användas vid kartläggning av anhörigas behov.

IBIC behöver belysas och kartläggas utifrån kunskap, erfarenhet och forskning. Det bör finnas kunskap att hämta i arbetet med motsvarande arbetsmetod BBIC (barns behov i centrum) inom den sociala barn och ungdomsvården. Enligt Socialstyrelsens uppgifter används BBIC i stort sett av alla kommuner jmf med 168 kommuner som beslutat att införa IBIC.

DOMÄNKOPPLADE MEDSKICK/INSPEL

Missbruk

FSS skulle välkomna ytterligare forskning om effektskillnader mellan behandlingsmetoder som bygger på systemteoretisk grund jämfört med individinriktade behandlingsmetoder. Det finns alltså mycket tro och tyckande när det gäller nyttan av vård- och behandlingsshem (såväl frivillig som tvingande) jämfört med öppenvård.

Försörjningsstöd

Inom försörjningsstöd är förmedlingsmedel en vanlig insats som ofta villkoras av andra aktörer, t ex bostadsbolag och hyresvärdar. I vissa fall blir förmedlingsmedel en långvarig insats och blir på detta vis ett alternativ till god man/förvaltare. Insatsen bör belysas även utifrån den aspekten.

Äldreomsorg och Funktionsnedsättning; Utredning och handledning

Inom utredning och handläggning föreslår vi också att ni har med området som handlar om så kallad förenklad handläggning kontra den handläggning som regelverket för socialtjänsten föreskriver. Det här borde kunna ingå under kriterierna 1: Stor betydelse för liv och hälsa, 4: Kontroversiellt eller uppmärksammat, 5: Stora ekonomiska konsekvenser, 6: Viktig etisk eller social betydelse och 7: Stor betydelse för organisation eller personal.

Det finns här många uppfattningar sanningar och tyckanden från både förespråkare av förenklad handläggning respektive förespråkare för handläggning enligt regelverket. Uppfattningar och sanningar som borde utvärderas, granskas och belysas utifrån kunskap, forskning och evidens. Förslag på områden att särskilt utvärdera och om möjligt få evidens för är; rättssäkerhet samt den enskildes möjlighet till delaktighet och inflytande.

Behovsbedömning klient

Under domänen Behovsbedömning klient föreslår vi att ni kompletterar med: "Underlag från andra aktörer/andra professioner/expert". Det är en viktig komponent vid kartläggning och bedömning av behov samt val av insatser. Inom område äldreomsorg saknas tolk i den domänen.

Äldreomsorg; Insatser och implementering;

Upprätthållande och stimulerande insatser

Ledsagarservice saknas.

Hjälpmedel

Trygghetslarm: Att sätta trygghetslarm under hjälpmedel blir här missvisande. Det är en insats enligt socialtjänstlagen och hör mer hemma under Område/domän för Insatser för att kunna bo kvar. Här saknas även hela området för välfärdsteknologi. Föreslår att ni gör en uppdelning på hjälpmedel som förskrivs enligt hälso- och sjukvårdslagen och välfärdsteknologi där trygghetslarm kan ingå.

Stöd, råd och information

Komplettera med ”Stödsamtal” då biståndshandläggares myndighetsansvar innefattar att bistå med stöd, råd och information vilket även innefattar den insatsen. Insatsen kontaktperson behöver också finnas med här.

Samverkan

Här bör kompletteras med ”inom socialtjänst” Kan vara området för missbruk, hemlöshet, försörjningsstöd eller våld i nära relationer

Funktionsnedsättning – insatser och implementering

Psykisk ohälsa/socialpsykiatri/psykisk funktionsnedsättning bör tydliggöras och förslagsvis vara en egen domän.

Insatser för att kunna bo kvar: Boendestöd och/eller Hemtjänst

Vad är boendestöd och vad är hemtjänst, var går skiljelinjen? Boendestöd är den insats som ökar mest i Sverige men innehållet i insatsen varierar och hur och till vilken målgrupp den används varierar mellan kommunerna. Här finns behov av utvärdering utifrån kunskap, forskning och evidens. En frågeställning är om boendestöd ska ges som insats inom LSS målgrupp. Vi ser att insatsen boendestöd bör ges till alla målgrupper oavsett ålder och behovet hos den enskilde bäst tillgodoses med den insatsen men området behöver belysas ytterligare.

Integrerad psykiatri/RACT är en metod som används över hela landet och som det även har forskats på, men omvärldsbevakning visar att innehåll och tillvägagångssätt varierar inom olika regioner/kommuner. Det finns därför behov av en nationell utvärdering utifrån kunskap, forskning och evidens.

Anhöriga - Utredning och handläggning

IBIC kan användas för kartläggning av anhörigas behov. Inom barn och ungdomsidan kan Barns behov i centrum (BBIC) användas.

Anhöriga - Insatser och implementering

Anhörigstöd kan delas in i direkt stöd och indirekt stöd. Direkt stöd kan vara stödsamtal. Indirekt stöd kan vara avlastning/avlösning, korttidsplats, hemtjänst, dagverksamhet, Råd och stöd (enl. LSS) välfärdsteknologi etc. (Vilket betyder att det är den närstående som beviljas insatsen men indirekt innebär det ett anhörigstöd.)

För Föreningen Sveriges socialchefer

Lars Liljedahl, vice ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärdsmodellen. Vi arrangerar årligen den socialpolitiska konferensen Socialchefsdagarna. Läs mer på socialchefer.se och socialchefsdagarna.se